

Trajnim “ Për identifikimin e hershëm dhe rritjen e bashkëpunimit ndërinstitucional për të parandaluar dhunën dhe kriminalitetin tek të rinjtë. Mekanizimi i referimit dhe menaxhimi i rasteve të fëmijëve në konflikt me ligjin.

Fëmijë në nevojë për mbrojtje

- 1.Fëmijët viktima të abuzimit, neglizhimit, shfrytëzimit, diskriminimit, dhunës apo i një veprimtarie kriminale,
- 2.Fëmija nën moshën e përgjegjësisë penale, i cili dyshohet se ka kryer ose akuzohet se ka kryer një vepër penale
3. Fëmijët në konflikt me ligjin.

Shenim :Me miratimin e Ligjit 18/2017 “Për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës”, për herë të parë fëmijët në konflikt me ligjin dhe fëmijët nën moshën e përgjegjësisë penale trajtohen brenda sistemit të mbrojtjes së fëmijës si kategori e fëmijëve në nevojë për mbrojtje të posaçme

"I mituri në konflikt me ligjin"

Është çdo person që ka mbushur moshën e përgjegjësisë penale deri nën moshën 18 vjeç, ndaj të cilit ekziston një dyshim i arsyeshëm se ka kryer një vepër penale, është marrë si i pandehur dhe/ose është dënuar me vendim gjyqësor të formës së prerë për kryerjen e një vepre penale.

Nën 14 vjeç

Fëmijët që nuk kanë mbushur moshën e përgjegjësisë penale nuk i nënshtrohen përgjegjësisë penale dhe menaxhimi i rastit të të miturit bëhet vetëm **nëpërmjet rrugës civile**

Mbi 14 vjeç

Për qëllime të përgjegjësisë penale për **krimet**, konsiderohet I mitur personi që ka mbushur 14 vjeç në kohën e kryerjes së krimit

Mbi 16 vjeç

Për qëllime të përgjegjësisë penale për **kundravajtje penale**, konsiderohet I mitur personi që ka mbushur 16 vjeç në kohën e kryerjes së kundravajtjes penale

Strukturat dhe mekanizmat e përfshirë për mbrojtjen e fëmijës nën moshën për përgjegjësi penale, që dyshohet apo ka kryer veprë penale, janë,

- Bashkia;
- Punonjësi i mbrojtjes së fëmijës pranë Njesisë për Mbrojtjen e Fëmijës në Bashki dhe Njesisë së Vlerësimit të Nevojave dhe Referimit;
- Policia;
- Prokuroria;
- Grupi teknik ndërsektorial;
- Autoritete apo shërbime të tjera në nivel lokal.

Bashkia

Mbështet krijimin e programeve rehabilituese dhe integruese për fëmijët nën moshën për përgjegjësi penale, që dyshohet ose kanë kryer vepër penale.

Lehtëson bashkëpunimin dhe komunikimin me subjektet publike apo private lidhur me menaxhimin e rasteve nga PMF

Punonjësit e policies /prokurori

Janë të detyruar që të referojnë menjëherë rastin të PMF në bashki ose në njësinë administrative ku është konstatuar vepra penale, për kryerjen e së cilës dyshohet fëmija nën moshën 14 vjeç si autor apo bashkëpunëtor

PMF/GTN

Për çdo rast të referuar për fëmijën nën moshën për përgjegjësi penale, i cili dyshohet apo është në konflikt me ligjin hap dosjen përkatëse dhe e plotëson atë sipas legjislacionit në fuqi. PMF në bashkëpunim me GTN për fëmijën nën moshën për përgjegjësi penale, harton Planin Individual të Mbrojtjes, i cili përmban, sipas rastit, një prej masave të mbrojtjes të parashikuara në ligjin nr. 18/2017, ndërhyrjet dhe shërbimet e tjera të nevojshme për riintegrimin e tij.

Autoritete apo shërbime të tjera në nivel lokal

Ofrojnë shërbime apo programe të posaçme mbrojtjeje për këtë kategori fëmijësh.

Mbrojtja e Fëmijës nën moshë për përgjegjësi penale

Roli I Punonjësit të mbrojtjes së fëmijës

- **Menaxher rasti** --- Punonjesi për mbrojtjen e fëmijës, në bashkëpunim me GTN (PMF e kryen këtë funksion që nga identifikimi i rastit deri në mbylljen e tij.
- Strukturat e mbrojtjes së fëmijës marrin masa të menjëhershme për vlerësimin e rastit të fëmijës që dyshohet apo ka kryer vepra penale, i cili është nën moshën e përgjegjësisë penale. Ato mbledhin Grupin Teknik Ndërsektorial për hartimin e Planit individual të mbrojtjes, që përmban një nga masat e mbrojtjes të parashikuara, si dhe ndërhyrjet e shërbimet e tjera të nevojshme për riintegrimin e të miturit duke marrë në konsideratë:
 - a) kushtet, të cilat lehtësuan përfshirjen e fëmijës në krim;
 - b) nivelin e rrezikshmërisë shoqërore dhe veprën e kryer;
 - c) mjedisin, në të cilin është rritur dhe ka jetuar fëmija;
 - ç) rrezikun apo mundësinë që fëmija të kryejë një vepër tjetër penale;
 - d) çdo faktor tjetër, i cili mund të ndihmojë për të kuptuar situatën e fëmijës.

Hapat e menaxhimit të rastit të fëmijës në konflikt me ligjin

VKM nr. 578, datë 3.10.2018 “Për procedurat e referimit e të menaxhimit të rastit, hartimin dhe përmbajtjen e planit individual të mbrojtjes, financimin e shpenzimeve për zbatimin e tij, si dhe zbatimin e masave të mbrojtjes

- 1. Identifikimi;*
- 2. Raportimi; (NENI 67 “Detyrimi për raportim”)*
- 3. Vlerësimi fillestar;*
- 4. Vlerësimi i Plotë;*
- 5. Hartimi i Planit Individual të Mbrojtjes;*
- 6. Zbatimi, ndjekja dhe monitorimi e PIM;*
- 7. Mbyllja e rastit.*

Identifikimi

- Identifikimi i një fëmijë në nevojë për mbrojtje përfshirw fëmijë në konflikt me ligjin bëhet nga çdo person fizik ose juridik, çdo punonjës i institucioneve publike dhe private, i cili vihet në kontakt me fëmijën, mësuesit, ofruesit e shërbimit psikosocial shkollor, oficer sigurie, strukturat e Policisë së Shtetit, punonjësit e institucioneve shëndetësore apo të përkujdesjes së fëmijës, publike apo private, si dhe vetë fëmijët.
- NJMF-të kanë për detyrë të kryejnë identifikim proaktiv të fëmijëve në nevojë për mbrojtje, nëpërmjet planifikimit të punës në terren, verifikimit të njoftimit të marrë nga çdo person fizik ose juridik, çdo punonjës i institucioneve publike dhe private, që vihet në kontakt me fëmijën, si dhe verifikimit të informacionit për rastet që vijnë në dijeni nëpërmjet medias së shkruar, elektronike apo medias sociale.

Raportimi

- Kur një fëmijë kryen ose dyshohet se ka kryer një vepër penale, atëherë ai konsiderohet se ka hyrë në konflikt me ligjin. Hapi i parë në menaxhimin e rastit është identifikimi i rastit nga punonjësi i mbrojtjes së fëmijës ose nga të tjerë. Raportuesi ka detyrimin ta ofrojë informacionin që ka në dispozicion. Njësia e Mbrojtjes së Fëmijëve merr raportime apo referime të rasteve të fëmijëve në konflikt me ligjin nga këto burime:
- Çdo person fizik ose juridik që ka informacion, ose vetë fëmija, duhet të njoftojë për çdo rast të dyshuar apo të ndodhur, abuzimi, neglizhimi apo shfrytëzimi të fëmijës institucionet qendrore dhe strukturat vendore të mbrojtjes së fëmijës ose Policinë e Shtetit.
- Çdo punonjës i institucioneve publike dhe private, që vihet në kontakt me fëmijët për shkak të profesionit dhe ka dyshim se një fëmijë abuzohet, neglizhohet, keqtrajtohet apo ndodhet në rrezik për diçka të tillë, duhet të njoftojë menjëherë organet e Policisë së Shtetit ose strukturat për mbrojtjen e fëmijës në nivel vendor.
- Mësuesit dhe ofruesit e shërbimit psiko-social shkollor kanë për detyrë të raportojnë çdo rast të dyshuar apo të ndodhur, abuzimi, neglizhimi apo shfrytëzimi të fëmijës në njësitë arsimore vendore ose strukturat për mbrojtjen e fëmijës. Njësia arsimore vendore, në çdo rast, kur merr dijeni për fëmijë në nevojë për mbrojtje, bën raportimin te strukturat për mbrojtjen e fëmijës.
- Punonjësit e institucioneve shëndetësore apo të përkujdesjes së fëmijës, publike ose private, kanë për detyrë të raportojnë menjëherë te drejtori i institucionit, organet e Policisë së Shtetit, strukturat për mbrojtjen e fëmijës çdo rast të dyshuar apo të ndodhur të abuzimit, keqtrajtimit, braktisjes, neglizhimit apo dhunës të fëmijët.

Identifikimi i rasti

Vlerësimi fillestar

Vlerësimi i plotë brenda 20 ditësh

Hartimi i PIM

Zbatimi i PIM

Mbyllja e Rastit

➤ **Vlerësimi fillestar:** Pas hapjes së dosjes së rastit, PMF realizon vlerësimin fillestar. Është një vlerësim i shpejtë i nivelit të rrezikut, bazuar në informacionin e disponueshëm nga identifikimi ose raportimi, si dhe nga informacioni që mund të merret nga institucionet, organizatat apo persona të tjerë, që kanë dijeni për rastin dhe/ose janë në kontakt me vetë fëmijën. Vlerësimi fillestar kryhet sa më shpejt, mundësisht brenda 24 orëve dhe, maksimalisht, **brenda 48 orëve pas raportimit.**

➤ **Vlerësimi i plotë:** kryhet për çdo rast të fëmijës në nevojë për mbrojtje dhe ka si qëllim të përcaktojë në mënyrë të plotë nivelin e rrezikut, në të cilin ndodhet fëmija, si dhe të mbledhë të gjithë informacionin e nevojshëm për hartimin e Planit Individual të Mbrojtjes. Vlerësimi i plotë kryhet **brenda 20 ditëve pune** nga vlerësimi fillestar. Gjatë kësaj periudhe PMFja ka detyrimin të mbledhë GTN-në, në rastet kur fëmija në nevojë për mbrojtje është në **nivel rreziku të mesëm dhe të lartë.**

➤ **Hartimi i Planit Individual të Mbrojtjes** Pas vlerësimit të rastit, PMF kërkon bashkëpunimin e aktorëve vendor si dhe organizatave për ofrimin e shërbimeve dhe programeve të posaçme të mbrojtjes për fëmijën në konflikt me ligjin, me qëllim përmbushjen e nevojave dhe integrimin e fëmijës **PIM-i përmban:** Listën e nevojave të fëmijës dhe familjes, Veprimet apo ndërhyrjet konkrete për aksesin dhe realizimin e të drejtave të fëmijës, Shërbimet e nevojshme për të përmbushur nevojat; Vendimin për masën e mbrojtjes; Autoritetet dhe aktorët përgjegjës; Afatet kohore; Ofruesit e shërbimeve publike dhe jopublike.

➤ **Zbatimi, monitorimi dhe rishqyrtimi i PIM-it.** Rishqyrtimin formal të PIM-it, kryhet jo më vonë se **6 javë pas hartimit të PIM-it të parë** dhe, më pas, çdo 3 muaj, por sipas nevojave të rastit ose kërkesës së njërit prej anëtarëve të GTN-së. Rishqyrtimi mund të bëhet më shpesh;

➤ **Mbyllja e rastit :** PMF-ja raporton te GTN-ja për mbylljen e rastit nëse, pas rishqyrtimit të PIM-it, rezulton se: Veprimet, ndërhyrjet e ndërmarra dhe shërbimet e ofruara sipas planit janë kryer, fëmija është jashtë rrezikut dhe nuk ka shqetësime të tjera për fëmijën; Individët kanë mbushur moshën 18 vjeç. Fëmija vdes; Fëmija ka ndryshuar vendbanim ose vendqëndrim dhe dosja e tij është transferuar

Masa e mbikëqyrjes së specializuar për fëmijët nën moshën për përgjegjësi penale

Masa e mbikëqyrjes së specializuar për fëmijën që dyshohet ose ka kryer vepra penale, i cili është nën moshën për përgjegjësi penale, zbatohet duke lejuar qëndrimin e fëmijës pranë familjes, me kusht që të mbikëqyren aktivitetet e mëposhtme:

- shkuarja në shkollë në mënyrë të rregullt;
- pjesëmarrja në aktivitete të shërbimeve parashoqërORE;
- ndjekja e një trajtimi mjekësor apo këshillimi psikologjik;
- ndalimet për të shkuar apo frekuentuar vende të caktuara

Në rast se është e pamundur që fëmija të lihet pranë familjes ose kur fëmija nuk përmbush kushtet e përcaktuara në Planin Individual të Mbrojtjes, strukturat e mbrojtjes së fëmijës mund të propozojnë dhe të vendosin një nga masat e tjera të mbrojtjes, përfshirë edhe vendosjen e fëmijës te një nga të afërmit dhe duke i kërkuar fëmijës, në çdo rast, të respektojë kushtet e vendosura në Planin Individual të Mbrojtjes

Procedura për vendosjen e masës së mbrojtjes

Gjykata duhet të shprehet brenda 5 diteve lidhur me masën e mbrojtjes

PMF/NJMF I dërgon propozimin për masat e mbrojtjes Drejtorit të Strukturës së Shërbimeve Shoqërore në Bashki

PMF brenda 5 ditëve nga marrja e vendimit nga drejtori, depoziton në gjykatë kërkesën për vlefshmërinë e masës së mbrojtjes

Drejtori merr vendim brenda 24 orëve për marrjen e masave mbrojtëse.

Mbrojtja e fëmijëve në mjediset e shkollës

Shkolla është institucioni i cili e ka për detyrë t'u sigurojë kushte për rritje dhe zhvillim të sigurt të nxënësve dhe mbrojtje nga të gjitha llojet e dhunës, abuzimit dhe të shfrytëzimit

- Mësuesit, psikolgu, punonjësi social dhe oficer sigurie kanë aftësi të identifikojnë kur nje fëmijët është në rrezik ;
- Identifikon shenjat e para tek nxënësit ,
- Kur femija mungon shpesh ne shkolle, braktise shkollën ;
- Qendron i heshtur nuk ndërvepron me shokët/ shoqet
- Fëmijët i shmangen kontaktit “sy më sy
- Manifestojnë agresivitet
- Zakonisht, këto ndryshime të sjelljes, nuk do të shfaqin dyshime se ndoshta fëmija është në rrezik përfshirje të aktiviteteve kriminale por mund ta vë në dukje ndonjë problem tjetër me fëmijën si shfrytëzuar apo l dhunuar. Duhet të vlerësohen disa elemente nga mësuesit/ps/PS/OS që sjell dyshim për fëmijë në rrezik kriminaliteti

FALEMINDERIT

www.femijet.gov.al

Punoi: Elona Halilosmani